

BVS
schooladvies

Tussen zon en
regen ontstaat
de **regenboog**

Regenboog

Kinderen laten soms moeilijk verstaanbaar gedrag zien. Voor ouders en leerkrachten niet altijd gemakkelijk om mee om te gaan. Regenboogspelen, trainingen en interventies richten zich op het samenspel tussen leerkracht en kind (ouders) en kinderen onderling.

Handelingsverlegen

Iedereen die met kinderen werkt, kent momenten van handelingsverlegenheid. Opeens heb je geen idee meer hoe je het beste zou kunnen handelen. Wat opgebouwd is aan kennis en ervaringen is ineens verdwenen. Dat wat je onverwacht tegenkomt, is grillig en valt niet binnen theoretische kaders. Dat maakt het vak zo uitdagend. Maar wanneer je opeens te maken hebt met een leerling die helemaal van slag is en niet meer voor rede vatbaar, dan ben je meestal niet zo blij met deze uitdaging. Daarnaast spelen er ook verschillende groepsprocessen mee.

Weerbaar worden, plagen en pesten

In de ontwikkeling van een kind zien we dat kleuters leren weerbaar te worden; leren een vraag te verwoorden en leren te delen. Het gedrag is op de eigen ontwikkeling gericht en niet zozeer tegen de ander. Die is toevallig slachtoffer. Een kind dat een ander kind een blok uit de handen pakt omdat het zelf daarmee wil spelen, is niet met een doelgerichte actie tegen het andere kind bezig. Het andere kind heeft toevallig het gewenste blok en wordt daarom slachtoffer. Als kinderen in de basisschoolleeftijd komen, gaan ze hun krachten meten en elkaar

uitdagen door te plagen en grenzen verkennen, dit laatste door bijvoorbeeld kattenkwaad uit te halen. Plagen gebeurt incidenteel. Er is sprake van een machts-evenwicht, je mag daarbij voor jezelf opkomen en er zijn geen negatieve gevolgen. Soms verglijdt plagen naar pesten, bijvoorbeeld uitsluiten. Pesten is structureel. Er is een ongelijkwaardige situatie, er is een machtsverschil. Steeds wordt hetzelfde kind getroffen. Pesten kan grote negatieve gevolgen hebben; het is schadelijk voor de biografie van een mens.

Flip trekt Jan aan zijn jas over het schoolplein. Als Flip erop aangesproken wordt, zegt hij dat Jan dat helemaal niet erg vindt. Jan zegt niets en kijkt niemand aan. Flip trekt de conclusie dat het mag van Jan.

een gedragsprobleem gaan staan, gaat het meestal heel snel beter met een kind. Ook de ouders kunnen opkomen voor het gepeste kind en samen met de leerkracht kijken hoe je dit kan veranderen zonder naar een schuldige te wijzen of verwijtend te zijn.

In de literatuur over pesten wordt er meestal onderscheid gemaakt tussen direct pesten en indirect pesten. Tot direct pesten wordt slaan, schoppen, schelden en/of spullen wegnemen gerekend. Met indirect pesten wordt roddelen, buitensluiten of iemand een slechte reputatie bezorgen bedoeld. Recent onderzoek laat zien dat vooral jongens direct pesten en meisjes indirect.

Een kind dat gedragsmatig uitvalt op school

Een kind dat op school uitvalt op gedrag, kan een intern conflict hebben tussen wat zijn 'achterban' hem zegt te doen en wat de school van hem verwacht. Het kan ook een conflict hebben tussen wat de groep hem zegt te doen, bijvoorbeeld 'brutaal doen' en wat de ouders hem zeggen te doen, bijvoorbeeld 'braaf zijn, goed opletten'. Daarom kan een school nooit iets doen aan sociale opvoeding zonder de ouders daarin te betrekken en serieus te nemen. Als ouders door de school ingeschakeld worden en achter de aanpak van

Inge zit in haar schrift te schrijven. Dit doet ze zo mooi mogelijk. Feike loopt langs haar tafel en stoot tegen haar etui en schrift. Van schrik schiet Inge uit en de potloden rollen over de grond. Meerdere kinderen gniffelen. Feike kijkt triomfantelijk rond en Inge raapt met een rood hoofd, diep voorovergebogen, haar potloden op.

Aanbod BVS-schooladvies

De Regenboogspelen en de training zijn ontwikkeld om een antwoord te kunnen geven op vragen van scholen en leerkrachten over de sociale ontwikkeling van leerlingen en de sociale processen in de groepen op school. Daarnaast biedt BVS-schooladvies nog het Kabouterpakket, prentenboek “De bruiloft van piepkuiken” en de uitgave “Waarnemingskaders van sociaal-emotionele ontwikkeling” aan.

Regenboogspel voor leerkrachten

De voorbeeldfunctie van de leerkracht speelt een belangrijke rol in het geheel op het gebied van de sociale vaardigheden. Hoe kun je van kinderen sociaal gedrag verwachten als je het zelf niet of onvoldoende in de praktijk brengt? Het Regenboogspel bevat oefeningen waarbij de leerkracht ervaringen opdoet die het arsenaal aan onbewuste kennis groter maken. Weten ‘wat te doen in onverwachte situaties’ neemt toe. Oefenen, reflecteren op je eigen handelen en uitwisselen met andere leerkrachten is hierbij onontbeerlijk.

Regenboogspel voor kinderen

Zo is er ook een spel voor kinderen, vol met kunstzinnige oefeningen en spelen om de sociale processen te begeleiden. Daarin worden op plezierige wijze situaties gecreëerd waarin kinderen leren sociaal te zijn. Komen de kinderen na een pauze opgewonden binnen, is er ruzie geweest, of blijft de hele klas hangen in een welles-nietes discussie dan kan de leerkracht uit het Regenboogspel voor kinderen een spel of oefening kiezen om de sfeer weer te doorbreken.

Regenboogboekjes

Wanneer je de kleuterboekjes wil inzetten in de kleutertijd, maar wel de indeling van de Regenboog-aanpak in de kleutertijd willen gebruiken, is er ook de mogelijkheid om uitsluitend de boekjes los te bestellen. In een zestal boekjes staan rondom de Regenboogthema's staan de spelen beschreven. De materialen die nodig zijn, zijn meestal in de groep aanwezig. De beschreven spelen, spelletjes en spelvormen zijn ook in klas 1 en 2 nog vaak geschikt. Voor deze klassen is dit aanbod te beschouwen als uitbreiding op het Regenboogspel voor kinderen.

Regenboog achtergronden voor studenten en geïnteresseerden

In de reader beschrijven we de opbouw en verantwoording van de sociaal-emotionele vaardigheidsmethodiek. Je leest over de achtergronden van deze Regenboogaanpak, leerkrachtvaardigheden, het Regenboogspel voor kinderen en waarnemingskaders van de sociaal-emotionele ontwikkeling.

De Regenbooginterventie in de klas

Er zijn interventietrajecten ontwikkeld vanaf groep 3 tot en met groep 8 en de eerste klassen van het voortgezet onderwijs. De training start met een ouderavond waarbij zoveel mogelijk alle ouders en de betrokken leerkracht aanwezig zijn. Voor het sociale proces is het van belang dat iedereen van de training op de hoogte is. De training omvat 10 lessen van ca. 1,5 uur (idealiter worden de lessen eens in de twee weken gegeven) en heeft vaste programma onderdelen, zoals: spiegelverhaal, spelen uit het kinderspel, kunstzinnige activiteit en gesprek. Er worden ook opdrachten gegeven voor de tussenliggende weken, die uitgevoerd worden door de leerkracht zelf. De interventie wordt gegeven door een trainer van BVS-schooladvies.

De Regenboogtraining richt zich op die situaties waarin bepaalde gedragsproblemen uit de hand zijn gelopen en waarin meerdere kinderen lijden onder de gedragingen van de groep. Dit is vaak ook de situatie wanneer de leerkracht zich handelingsverlegen voelt. Vanuit onderzoek wordt aangegeven dat het geven van een sociale vaardigheidstraining al van belang is in de laagste groepen. Veel trainingen hebben kinderen van 10-12 jaar als doelgroep. Vanuit onderzoek naar pesten blijkt dat het aantal daders en slachtoffers daalt met het toenemen van de leeftijd. Vanuit preventief oogpunt ligt het dan voor de hand om juist bij de jongere leeftijdsgroepen te beginnen. De Regenboogtraining richt zich dan ook op alle kinderen op de basisschool.

Regenboog Train de Trainer

Het is prettig om op school een trainer te hebben die specialist wordt op de sociaal-emotionele ontwikkeling. Ook kan het wenselijk zijn om het hele team opgeleid te hebben. In deze cursussen leren leerkrachten de diverse materialen gebruiken waarmee kinderen kunnen worden geholpen in hun sociaal emotionele ontwikkeling. Er wordt aandacht besteed aan de achtergronden en inzichten over sociale opvoeding en de eigen vaardigheden worden vergroot. Daarnaast leren de leerkrachten specifieke oefeningen en opdrachten uit de sociale vaardigheidstraining voor kinderen toepassen. De cursus bestaat ook in varianten Middenbouw en Kleutertijd. De inhoud van de eerste twee dagen is grotendeels gelijk, de voorbeelden komen dan meer uit de leeftijd van de doelgroep. De inhoud van de derde dag richt zich dan volledig op de leeftijd. Daarnaast is er een verkorte training voor de kleuterklassen; een eendaagse kennismaking met het Regenboogaanbod voor de kleutertijd.

MEER INFORMATIE

<https://www.bvs-schooladvies.nl/?s=regenboog&id=3628>

Meer informatie:

Lisette Stoop

E l.stoop@bvs-schooladvies.nl

T (06) 14 14 13 93

Uitgebreide informatie en mogelijkheid tot bestellen/
aanmelden vindt u op onze website:
www.bvs-schooladvies.nl

Vondellaan 50
3521 GH Utrecht
T: (030) 281 96 56
E: admin@bvs-schooladvies.nl
I: www.bvs-schooladvies.nl